

Ministerie van OCW
T.a.v. Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
Drs. A. Slob
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Datum 9 maart 2020
Betreft Appreciatie klankbordgroep Onderzoek Toereikendheid en Doelmatigheid van de bekostiging van het funderend onderwijs

Geachte heer Slob,

In opdracht van u heeft McKinsey de afgelopen maanden onderzoek gedaan naar de doelmatigheid en toereikendheid van de bekostiging van het funderend onderwijs. Dit heeft geresulteerd in het rapport 'een versterkt fundament voor iedereen'. Als klankbordgroep hebben wij gedurende het onderzoek kritisch meegedacht met de onderzoekers. Vanuit de verschillende expertises vertegenwoordigd in de klankbordgroep – het onderwijsveld, de wetenschap en andere overheidssectoren - hebben wij bijgedragen aan het duiden van de resultaten en mede richting gegeven aan vervolgstappen. Het belang van het onderwijs als 'het fundament voor onze kenniseconomie en de toekomst van onze kinderen' zoals McKinsey het noemt, wordt daarmee geïllustreerd.

Een breed en gedegen onderzoek

Wij vinden dat het rapport 'een versterkt fundament voor iedereen' van McKinsey een gedegen onderzoek is op zowel kwantitatief als kwalitatief gebied. Als klankbordgroep spreken we dan ook onze waardering uit voor het rapport. McKinsey heeft voor dit onderzoek veel respondenten in het onderwijsveld geraadpleegd. In de verschillende onderzoeksfasen hebben we input kunnen leveren en zijn we in constructieve dialoog met de onderzoekers geweest. Zo hebben we uitvoerig de definities voor kwaliteit bediscussieerd met McKinsey en hiermee voor aanscherping kunnen zorgen in het rapport. Ook hebben we meegedacht over de selectie van scholen waar casusonderzoek heeft plaatsgevonden en hebben we uitgebreid gesproken over hoe schoolbesturen van elkaar kunnen leren in het kader van de handelingsperspectieven.

Geen investeringen en ontbreken van een duidelijke visie

Wij zijn het eens met de conclusie dat het fundament van het onderwijs onder druk staat. Het rapport maakt duidelijk dat er in de afgelopen tien jaar niet of nauwelijks extra is geïnvesteerd in het funderend onderwijs. Deze conclusie staat in contrast met de beeldvorming dat er veel in het funderend onderwijs is geïnvesteerd. Het rapport maakt inzichtelijk dat dat wel geldt voor het Rijk maar

dat die investeringen grotendeels teniet zijn gedaan door bezuinigingen bij de gemeenten. Omdat over de totale middelen (dus vanuit Rijk en gemeenten) niet periodiek wordt gerapporteerd, is het gegeven dat er sprake is van een verschuiving van middelen buiten beeld gebleven. In combinatie met het feit dat onderwijsresultaten in internationaal perspectief afnemen, is er naar onze mening sprake van een urgent probleem.

Het rapport maakt verder duidelijk dat de additionele verwachtingen breed en versnipperd zijn. Om binnen die brede ambities focus te houden is een duidelijke visie nodig die gedragen wordt door de sector. Op basis daarvan kan gericht gewerkt worden aan implementatie van verbeteringen.

Niet alleen veranderingen op schoolniveau, maar ook op stelselniveau

De grote verschillen tussen vergelijkbare scholen bij eenzelfde bekostiging, context en populatie zijn opmerkelijk. Het rapport laat zien dat decentralisatie van bevoegdheden in het onderwijs veel keuzevrijheid biedt en dat dit leidt tot grote verschillen in uitkomsten. Het kan ervoor zorgen dat 1000 bloemen bloeien, maar ook dat er (teveel) bloemen van mindere kwaliteit groeien. Dit baart ons zorgen. Het gaat hier om een complexe problematiek, desalniettemin is een eerste in de richting van verbetering om scholen van elkaar te laten leren. Het is belangrijk dat het inzicht er is en scholen weten waar ze staan en van wie ze kunnen leren. Het verder uitbouwen van het bestaande benchmarksysteem met en van de sector is hier dan ook wenselijk.

De tien factoren die boven- van ondergemiddelde scholen onderscheiden in het rapport omvatten doelmatige keuzes die leraren, directeuren en schoolbestuurders dagelijks kunnen maken. Zij kunnen bijdragen aan verbeteringen op het niveau van instellingen. Op stelselniveau zullen deze veranderingen moeten worden gefaciliteerd en zal met een duidelijke visie moeten worden gekomen om deze veranderingen in gang te zetten. Hier spelen het Kabinet, u als minister en uw ministerie naar de mening van de klankbordgroep een belangrijke rol. Als klankbordgroep willen we de urgentie van de problematiek dan ook benadrukken en doen wij u de volgende aanbeveling.

Plan voor de toekomst

De problemen zijn niet alleen op te lossen met een verhoging van de lumpsum. In plaats van een ongerichte investering in de lumpsum vraagt dit om een duidelijke visie die gezamenlijk met de partners in het veld wordt opgesteld. U als minister heeft hierbij een verantwoordelijkheid en een rol, maar ook de sector. Wij vragen u dan ook op basis van dit rapport samen met alle sociale partners een plan op te stellen zodat in de tijd gerichte maatregelen kunnen worden uitgezet en een cultuur wordt bevorderd waarin scholen van elkaar kunnen leren, zoals bijvoorbeeld door McKinsey wordt beschreven in hoofdstuk 6.

Hoogachtend,

dr. Ellen M.A. van Schot
Voorzitter Klankbordgroep